

*С.М. Маджд*

*Професор кафедри екології та екоменеджменту  
Національного університету харчових технологій*

*msdzhd@ukr.net*

## **СТАЛИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УМОВАХ ВІЙНИ: ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ**

В цілому стратегія сталого розвитку людства базується на взаємопов'язаних складових [1]:

- економічному зростанні;
- захисті та збереженні навколишнього середовища;
- соціальному розвитку.

Розвиток будь-якого суспільства не можна вважати стабільним, до тих пір, доки хоча б частині цього суспільства фізично загрожує голод, хвороби, екологічні загрози, соціальні ризики та інші небезпеки життю та здоров'ю. Про сталий розвиток українського суспільства на сьогодні мова взагалі йти не може, оскільки в умовах війни, яку розв'язала Російська Федерація проти України на її території, практично не можливе економічне зростання, яке б забезпечило підвищення добробуту українців. Майже не можливо гарантувати захист, збереження та раціонального використання природних ресурсів в умовах військової агресії, як на межі активних військових зіткнень так і в місцях опосередкованих впливів військових дій, оскільки війна чинить небезпечний вплив на стан довкілля, на рослинний та тваринний світ, на якість атмосферного повітря, води і ґрунту, а також завдає непоправної шкоди здоров'ю людей та їх оточенню [2, 3]. Відповідно, якщо не відбувається розвиток двох складових сталого розвитку, про розвиток третьої взаємопов'язаної складової – соціальний розвиток українського суспільства мова взагалі йти не може.

Для забезпечення відносно стабільного розвитку українського суспільства, в умовах військових дій, наша держава має постійно долати виклики, які перед

нею на сьогоднішній день постанали. Екологічні виклики сталому розвитку суспільства в умовах військових дій є не менш значущими, порівняно з економічними і соціальними [4, 5]. Державі складно гарантувати забезпечення належного рівня екологічної безпеки своїм громадянам та біоті в цілому, на власних територіях, за рахунок постійних ракетних ударів та обстрілів безпілотними літальними апаратами Shahed з боку Російської Федерації. Значному відсотку населення країни фізично загрожує небезпека життю та здоров'ю, а також наслідки екологічних ризиків, які можуть виникнути щохвилини, оскільки в результаті ракетних обстрілів суттєвих якісних змін зазнає атмосфера, гідросфера та літосфера. Військові удари також негативно позначаються на стані рослинного і тваринного світу [1, 2, 4]. Це, в свою чергу, неминуче призведе до виникнення проблем пов'язаних із здоров'ям людей, а саме до збільшення скарг на ускладнення дихання, подразнення шкіри, слизової оболонки ока, на алергічні реакції та респіраторні захворювання [3]. Саме тому, екологічний аспект в подоланні наслідків війни Росії проти України є пріоритетним на шляху забезпечення сталого розвитку українського суспільства в післявійськовий період. Вдалий досвід країн Європейського Союзу щодо впровадження концепції сталого розвитку в суспільне середовище, безумовно буде корисним для українського суспільства на шляху інтеграції України до європейського простору, в контексті імплементації базових нормативних документів Європейського Союзу. Оскільки лідерство Європейського Союзу у подоланні глобальних екологічних викликів, таких як енергозбереження, раціональне використання природних ресурсів, захист довкілля від глобального антропогенного забруднення, безумовно, буде вкрай корисним для українців на шляху сталого розвитку їхнього суспільства [1, 6, 7].

#### Список літератури:

1. Sustainable Development Strategy: European Horizons [Electronic resource]: Textbook / I. Yakymenko, L. Petrashko, T. Dyman, O. Salavor, E. Shapovalov, M. Galaburda, O. Nychyk, O. Martyniuk. – K. : NUFT, 2022. – 337 p.

2. Маджд С. М. Наукові основи екологічної складової сталого розвитку / С.М. Маджд // «Європейські виміри сталого розвитку»: II Міжнар. наук.-практич. конф., 25-26 червня 2020 р.: тези доп. – К.: НУХТ, 2020. – С. 47–48.

3. Маджд С.М. Екологічні виклики сталому розвитку суспільства в умовах військових дій // С.М. Маджд / «Актуальні проблеми, шляхи та перспективи розвитку ландшафтної архітектури, садово-паркового господарства, урбоекології та фітомеліорації»: III Міжнарод. наук.-практич. конф., 21.09.2023 р.: тези доп. – Біла Церква: 2023 – С. 34–36.

4. Якименко І.Л. Стратегія сталого розвитку: європейський вимір [Електронний ресурс]: навчальний посібник. – К.: НУХТ, 2017. – 79 с.

5. Маджд С. М. Впровадження інтегрованого підходу управління поверхневими водними об'єктами при реалізації сталого водокористування / С. М. Маджд // Challenges in science of nowadays: I Міжнар. наук.-практич. конф., 26-28 грудня 2019 р.: тези доп. – Washington, USA, 2019. – С. 101–104.

6. Ісаєнко В. М. Інтегрована система управління водними ресурсами України / В. М. Ісаєнко, С. М. Маджд // VII Всеукр. з'їзд екологів з міжнарод. участю, 25-27 вересня 2019 р. : тези доп. – Вінниця, 2019. – С. 84.

7. Бондар О.І. Екологічні виклики щодо європейської інтеграції України // О.І. Бондар, С.М. Маджд, С.І. Чернов, О.М. Коваль / «Конституційне право ЄС в аспекті євроінтеграції України»: Міжнарод. наук.-практич. конф., 21.04.2023 р.: тези доп. – Харків: 2023 – С. 254–256.